

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.023 у
Київському університеті
імені Бориса Грінченка
доктору психологічних наук,
професору,
завідувачу кафедри психології
особистості та соціальних практик
Інституту людини
Сергєенковій Оксані Павлівні

Відгук

офіційного опонента **Чаусової Тетяни Володимирівни**, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» на дисертаційну роботу **Клепікової Ольги Валеріївни «Особистісне благополуччя як чинник професійного становлення майбутніх психологів»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Актуальність теми дослідження. Перспективність дослідження категорії особистісного благополуччя студентів-психологів в контексті їхнього професійного становлення визначається необхідністю пошуку нових підходів до підвищення рівня відповідності сучасної професійної підготовки майбутніх психологів вимогам двадцять першого століття. Сьогодні можна констатувати суперечності між наявними умовами сучасного транзитивного суспільства, котрі пред'являють нові вимоги до фахівця, і недостатнім вивченням особистісних чинників і умов його професійного становлення. Виняткового значення особистісний підхід набуває при підготовці психолога, важливою умовою професійної діяльності якого є особистісна здатність

ефективно вирішувати власні психологічні проблеми та підтримувати оптимальний стан мотиваційного, когнітивного, емоційного, фізичного балансу. У зв'язку із цим, проблема гармонізації особистісного та професійного становлення на підґрунті врахування системи чинників, що впливають на психологічне благополуччя майбутнього психолога, постає вагомим актуальним напрямом сучасної системи підготовки фахівців психологічної сфери. Тому тема дисертаційної роботи **«Особистісне благополуччя як чинник професійного становлення майбутніх психологів»** набирає важливості і є актуальню, що підтверджується її ґрунтовним теоретичним, методологічним та емпіричним наповненням, впровадженням результатів в освітній процес українських закладів вищої освіти, а також апробацією на вітчизняних, зарубіжних наукових заходах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і результати, які представлено в дисертації О. В. Клепікової слід оцінити як теоретично, методично й емпірично обґрунтовані й достовірні. Вони базуються на використанні загальновизнаних методів дослідження, зокрема теоретичних: методу аналізу науково-дослідницьких джерел, синтезу результатів дослідження, узагальнення та систематизація наукових даних; емпіричних: методу психологічного експерименту (констатувального та формувального), тестування, анкетування та моделювання; методів кількісної обробки даних (визначення середніх значень і відсоткових співвідношень, дисперсійного, кореляційного аналізів, параметричного методу порівняння даних); інтерпретаційних методів, що включали якісний аналіз, встановлення структурних зв'язків та узагальнення.

Дисертаційне дослідження О. В. Клепікової містить всі необхідні компоненти: чітко сформульовано мету та завдання дослідження, відповідно до наукової логіки визначено об'єкт та предмет дослідження, методологічну та теоретичну основу дослідження, представлено методи та виділено наукову новизну результатів дослідження, а також їхню практичну значущість;

висвітлено апробацію результатів дослідження та наведено перелік наукових публікацій здобувачки з означеної проблеми.

Текст дисертації має чітку структуру, авторкою дотримано узгодженість теоретичних розмірковувань та викладу емпіричних результатів дослідження. Висновки роботи, в яких узагальнено представлено досягнення здобувачки у розв'язанні досліджуваної проблеми, сформульовано чітко та лаконічно. Додатки та список використаних джерел оформлені згідно установлених правил та містять потрібну довідкову інформацію.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів полягає в розробці авторського тлумачення категорії особистісного благополуччя, розширенні та доповненні наукового розуміння категорії професійного становлення. Здобувачкою *вперше* встановлено існування взаємозв'язку між категоріями «особистісне благополуччя» та «професійне становлення», а також емпірично доведено його значущість та впливовість. Емпіричне дослідження позначене оригінальністю авторського підходу до тлумачення категорії «особистісне благополуччя», а також відображає встановлену здобувачкою значущість і динаміку компонентів особистісного потенціалу, в тому числі, толерантності до невизначеності. Слід відзначити, що у адресній відповідності до отриманих емпіричних даних здобувачкою розроблена практична модель оптимізації особистісного благополуччя майбутніх психологів в умовах фахового навчання. Приметно, що реалізація цієї програми відбувалась за використання новітніх психологічних методик, вдало інтегруючи пізнавальний, тренувальний і розвивальний напрями впливу на особистісне благополуччя студентів-психологів.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Теоретико-методологічну основу дослідження склали концептуальні положення про сутність, чинники та динаміку благополуччя особистості у викладі провідних українських та зарубіжних учених.

Результати наукової роботи Клепікової О.В. представлені у 9 публікаціях, з яких – 3 одноосібні статті у фахових вітчизняних виданнях, затверджених МОН України, 1 одноосібна стаття опублікована у фаховому міжнародному виданні. Додатково авторські дослідницькі здобутки відображені у 5 публікаціях в збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Практичне значення одержаних результатів. Заслуговує на схвалення практичний науковий доробок здобувачки, що полягає в розробці психологічної програми оптимізації особистісного благополуччя майбутніх психологів в умовах їхнього фахового навчання. Укладена та апробована програма оптимізації особистісного благополуччя та професійного становлення студентів може використовуватись психологічною службою закладу вищої освіти або впроваджуватись в процес фахової навчальної підготовки майбутніх психологів у повному обсязі або частково.

Результати дослідження впроваджено у освітній процес Прикарпатського Національного університету імені Василя Стефаника (довідка 01-19/14 від 18.06.2021 р.), Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 35-Н від 14.09.2021 р.), Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 1/10 від 20.10.2021 р.), ДЗВО «Університету менеджменту освіти» (довідка № 19-04/12 від 8.11.2021 р.).

Основні положення дослідження апробовані здобувачкою на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації. Загалом, вважаємо, що дисертація Клепікової Ольги Валеріївни «Особистісне благополуччя як чинник професійного становлення майбутніх психологів» виконана на належному науковому рівні, присвячена актуальній темі, містить наукову новизну, є теоретично та практично значущою.

Водночас, вважаємо за необхідне зробити деякі побажання щодо роботи:

1. На тлі розлогого аналізу здобувачкою тлумачень психологічного благополуччя особистості закордонними дослідниками, у дисертації обмежено викладено результати наукових розвідок вітчизняних вчених щодо означеного питання.

2. Аналіз психологічних особливостей професійного становлення майбутніх психологів, презентований у першому розділі, на нашу думку, має дещо еклектичний, недостатньо систематизований характер, охоплюючи розкриття понять професійного розвитку, професійного становлення, особистісно-професійного потенціалу. Також дещо фрагментарно згадуються значущі фахові характеристики, професійна позиція психолога, готовність студентів-психологів до майбутньої професійної діяльності.

3. Загальновідомим є факт потужного впливу викладачів на професійне становлення майбутніх психологів. Однак педагоги вищої школи не потрапили у фокус емпіричного дослідження здобувачки. На нашу думку, вивчення впливу особистісного благополуччя на професійне становлення майбутніх психологів мало б більш повномірний характер, якби була з'ясована позиція викладачів щодо цього питання.

4. На етапі теоретичного аналізу авторка детально розглядає філософське підґрунтя взаємозв'язку феномену особистісного благополуччя та професійного становлення. З нашого погляду, на етапі реалізації програми формувального впливу доречно було б акцентувати увагу майбутніх психологів на синергії їхнього психологічного благополуччя та професійного становлення.

Викладені вище зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, не збіднюють науковий і практичний внесок Клепікової О.В. у розроблення обраної проблематики, не зменшують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість дисертаційної роботи.

З аналізу тексту дисертації офіційним опонентом вбачається **дотримання здобувачкою вимог академічної добросерединності** в повному обсязі.

Загальна оцінка дисертації. Дисертація «**Особистісне благополуччя як чинник професійного становлення майбутніх студентів**» є завершеною науковою працею, в якій її авторкою, Клепіковою Ольгою Валеріївною, отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку теорії та методики психологічної освіти.

Дисертаційна робота О. В. Клепікової відповідає тимчасовому порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами),), а її авторка **Клепікова Ольга Валеріївна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та особистісного розвитку

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

 T. V. Чausова

